

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Jiří Juříčka

**Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR a strážníkem obecní
policie**

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na *téma „Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR a strážníkem obecní policie“* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Ostravě dne 13. 03. 2024

.....

Jiří Juříčka

Poděkování

Rád bych vyjádřil upřímné díky paní JUDr. Monice Horákové, Ph.D., za její velkou podporu a trpělivost během konzultací k mé diplomové práci. Její vstřícnost a profesionální přístup mi byly velice cenné a přispěly k úspěšnému dokončení této práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za motivaci a k vytvoření klidného prostředí během psaní této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	5
Úvod.....	6
1. Policie ČR.....	7
1.1 Právní zakotvení.....	7
1.2 Charakteristika Policie ČR	8
1.3 Členění Policie ČR.....	9
1.3 Služební poměr policistů ČR.....	10
2. Obecní policie.....	14
2.1 Právní zakotvení.....	14
2.2. Charakteristika obecní policie	15
2.3 Pracovněprávní poměr strážníka obecní policie	16
3. Práva a povinnosti příslušníků Policie ČR a strážníků obecní policie.....	21
3.1 Práva a povinnosti příslušníku Policie ČR	21
3.2 Práva a povinnosti strážníků obecní policie	23
4. Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR a strážníkem obecní policie.....	27
4.1 Zbraň	27
4.2 Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR.....	27
4.3 Oprávněné použití zbraně příslušníkem obecní policie.....	31
4.4 Rozdíly v pravomoci použití zbraně příslušníka policie ČR a příslušníka obecní policie.....	34
4.4 Kvalitativní výzkum	34
4.4.1 Shrnutí.....	37
4.5 Rozbor judikatury	38
4.5.1 6Tdo798/2006.....	38
4.5.2 8Tdo353/2010	39
4.5.3 8Tdo1623/2011	40
4.5.4 Shrnutí judikatury	41
5. Závěr.....	43
Seznam použitých zdrojů.....	45
Shrnutí.....	47
Abstract	47
Seznam klíčových slov.....	47
List of key words	47

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
PČR	Policie České republiky
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
NS	Nejvyšší soud
Sb.	Sbírka zákonů
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Úvod

Jelikož nežijeme v anarchii, je svépomocné vymáhání práva tzv. na vlastní pěst, až na zákonem uvedené výjimky zakázáno. Proto se jako občan státu, musíme obracet na orgány veřejné moci. Stát proto zřizuje orgány a instituce, které pokud dojde k bezpráví, jsou povinny zasáhnout. Mezi tyto instituce patří především Policie ČR a obcí zřizovaná obecní policie.

V této diplomové práci se budu věnovat Policii ČR a obecní policii, kde se především budu zabývat pravomocemi příslušníků Policie ČR a pravomocemi strážníků obecní policie s tím, že zvláště se zaměřím na problematiku oprávněného použití zbraně. Cílem této diplomové práce bude zjistit, zda existují rozdíly v pravomocích v právní úpravě příslušníků Policie ČR a příslušníků obecní policie, především zda mají příslušníci obecní policie svazanější ruce v situacích, kdy je třeba použít služební zbraň. V případě, že dojdu k závěru, že právní úprava obsahuje nedostatky, pokusím se navrhnout, jak by mohl zákonodárce tyto nedostatky napravit. Jako hypotézu si stanovuji to, že: Strážníci obecní policie jsou více omezení v možnosti využít služební zbraň a díky přísnější právní úpravě mohou nastat situace, kdy nebudou schopni naplno chránit bezpečnost a pořádek. Měla by proto být změněna právní úprava a strážníkům obecní policie by měly být dány stejné pravomoci v možnosti použít služební zbraň jako příslušníkům Policie ČR, jelikož se při svém výkonu služby, mohou ocitnout ve srovnatelných situacích. Na základě stanoveného cíle a hypotézy této diplomové práce se zaměřím na zodpovězení následujících klíčových výzkumných otázek: Jsou příslušníci obecní policie ve skutečnosti více omezení v možnosti využít služební zbraň ve srovnání s příslušníky policie ČR? V případě že ano, jak se toto omezení projevuje v praxi?

Pro potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy provedu rozbor aktuální judikatury, rozbor aktuální právní úpravy, použiju metodu deskriptivní, včetně osobního se dotázání příslušníku Policie ČR, informace budu čerpat především z právních předpisů, komentovaných zněních právních předpisů, učebnic a jiných dostupných zdrojů.

Toto téma jsem si vybral, jelikož jsem se od brzkého mládí toužil stát policistou a téma zbraní je mi jako budoucího držitele zbrojního průkazu velice blízké. S činností obecní policie a Policie ČR se setkal ve svém životě určitě každý občan. Troufnu si odhadnout, že značná část občanů, nemá ani ponětí, jakými pravomocemi policisté disponují a často se tak pouštějí do zbytečných hádek a argumentací, které postrádají smysl.

1. Policie ČR

1.1 Právní zakotvení

Na ústavní úrovni pojednává o Policii ČR pouze ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, který v čl. 3 odst. 1 taxativně vymezuje, které složky zajišťují bezpečnost ČR. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky o zakotvení Policie ČR a jiných bezpečnostních složek mlčí. Listina nám v čl. 44 hovoří o možnosti omezit příslušníkům bezpečnostních sborů určitá práva (např. právo petiční, shromažďovací), pokud by se jednalo o souvislost s výkonem služby.¹

Hlavní pramen upravující Policii ČR je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravuje Policii ČR jako takovou. Vymezuje její postavení a činnost, včetně její řízení a organizaci. Definuje nám základní povinnosti policistů a vkládá jim do rukou určité pravomoci, díky kterým mohou plnit svou službu. Zákon také nařizuje policistům určité povinnosti, které musí plnit při výkonu své služby. V hlavě XV vymezuje několik přestupků spojených s neoprávněným užíváním znaků Policie ČR, popřípadě s jiným neoprávněným vydáváním se za ně.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu, včetně jejich odměňování a další věci související s jejich poměrem a organizačními věcmi.

Závažný pramenný význam má také zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, který provedl změnu celkem 60 zákonů.²

Působnost Policie ČR není ustanovena pouze v zákoně o Policii ČR, §2 tohoto zákona počítá s tím, že další řada konkrétních činností bude ustanovena zákony zvláštními. Mezi tyto zákony patří např. zákon č. 119/2002 Sb. zákon o zbraních, zákon č. 325/1999 Sb. zákon o

¹ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod.

² SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly). 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 396 s.

azylu, zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, nebo zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.³

Policie (upřesnit) je upravena také značným počtem podzákoných předpisů, kde bychom jako příklad mohli uvést např. nařízení vlády č. 508/2004 Sb., kterým se stanoví vzory hodnostního označení příslušníků bezpečnostních sborů, nebo nařízení vlády č. 506/2004 Sb., kterým se stanoví rozsah a způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení. V roce 2022 během pandemické krize bylo nařízením vlády ze dne 26. září 2022 o povolání příslušníků Celní správy České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s dočasným znovuzavedením ochrany vnitřních hranic, povoláno k plnění úkolů Policie České republiky při zajišťování vnitřního pořádku povoláno nejvýše 60 příslušníků Celní správy České republiky. Toto nařízení již pozbylo platnosti. (přeformulovat)

1.2 Charakteristika Policie ČR

Zákon charakterizuje Policii ČR jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.⁴ „*Prvek ozbrojenosti je jedním z konstitutivních prvků jakéhokoliv policejního sboru, neboť to plyne z faktu, že represivní činnosti jsou vždy charakteristickou součástí jeho úkolů. Policejní sbory jsou tím orgánem státu, který vykonává (téměř) monopolní právo státu na legální násilí.*“⁵ Úkolem Policie ČR je sloužit veřejnosti. Jejím cílem je především chránit bezpečnost osob a majetku a veřejného pořádku. Musí se snažit předcházet trestné činnosti. V souvislosti s trestním řádem musí plnit úkoly jím stanovené. Dále plní další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.⁶ Základem je tedy ochrana základních práv a zájmů fyzických a právnických osob, kterým policie slouží jakožto veřejnosti, je proto vyloučeno, aby se jednalo o službu jednotlivým osobám. V čl. 2 odst. 3 Ústavy je stanoveno, že státní moc slouží všem občanům, policista proto musí vykonávat službu nestranně a to v zájmu obecném.⁷ Tento výčet je vymezen taky proto, že v čl. 2 zákona č. 2/1993 Sb. O vyhlášení Listiny základních práv a svobod, je uvedeno, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. „*Posláním policie tedy není*

³ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 1

⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 2. § 1

⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 2

⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 2. § 2

*především mocensky zasahovat a vystupovat jako represivní činitel ve chvíli, když dojde k poruchám, ale předcházet jim, pečovat o to, aby poruchy pokud možno vůbec nenastaly.*⁸ Zákon o Policii ČR je právě tím zákonem, který stanoví, co Policie ČR, jako složka státní moci, dělá a jakými pravomocemi při plnění svých cílů oplývá.

Pokud jiný právní předpis nestanoví jinak, Policie ČR působí na území České republiky.⁹ Podmínky, za kterých je policista oprávněn působit na území jiného státu upravuje §93 zákona o Policii ČR¹⁰ Úkoly, které podle zákona má vykonávat Policie ČR vykonávají příslušníci policie, označovaní také jako policisté a zaměstnanci zařazení v policii, které nazýváme také jako zaměstnanci policie.¹¹ Jedná se o změnu oproti předchozí úpravě, kdy zákon č. 283/1991 o Policii České republiky stanovil, že činnost policie mohou vykonávat pouze policisté. Změna nastala především z důvodu toho, že řada věcí, které patří do působnosti Policie ČR, není třeba odborného výcviku nebo využívání zvláštních policejních pravomocí, a naopak je spíše potřeba speciálního vzdělání, či jiných dovedností.¹² Ministr vnitra může povolovat policisty k plnění úkolů ministerstva vnitra, k plnění úkolů v Policejní akademii České republiky, nebo ve škole anebo školském zařízení, které nejsou organizační části policie.¹³

1.3 Členění Policie ČR

Policie ČR je podřízena ministerstvu vnitra, které také vytváří podmínky pro plnění úkolů policie. Policejní prezident, který je v čele Policejního prezidia České republiky, odpovídá za činnost policie ministrovi vnitra.¹⁴

Policie ČR jako celek je tvořena několika útvary, kde každý z nich zastává určitou funkci. Policejní prezidium České republiky v čele s policejním prezidentem, kde Policejní prezidium České republiky řídí činnost policie. Dále mezi útvary Policie ČR řadíme útvary policie s celostátní působností, které zřizuje na návrh policejního prezidenta ministr vnitra.

⁸ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 37

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 3

¹⁰ Např. za podmínek, v rozsahu a způsobem stanoveným mezinárodní smlouvou

¹¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 4

¹² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.30-33 (§ 4 Osoby činné v policii).

¹³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 4

¹⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 5

Mezi útvary s celostátní působností patří: Kriminalistický ústav, Letecká služba, Národní protidrogová centrála SKPV, Pyrotechnická služba, Ředitelství služby cizinecké policie, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinu komunismu SKPV, Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy, Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV, Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV, Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV, Útvar pro ochranu prezidenta ČR, Ochranná služba Policie ČR, Útvar rychlého nasazení, Útvar speciálních činností SKPV a útvar zvláštních činností. Na úrovni krajů fungují krajská ředitelství policie a na závěr útvary zřízené v rámci krajského ředitelství. Útvary zřízené v rámci krajského ředitelství zřizuje na návrh ředitele krajského ředitelství policejní prezident.¹⁵ „Přestože platný zák. o policii výslovně nemluví o tzv. službách policie, v organizačním systému policie působí. Fakticky nejde o organizační složky, ale „funkční“ či horizontální členění činností, resp. jde o jakési vymezení oblasti určitých specifických policejních činností, jejichž výkon je zpravidla přiřčen konkrétnímu organizačnímu útvaru policie.“¹⁶

1.3 Služební poměr policistů ČR

Jak již bylo uvedeno výše, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů nám upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu, jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby. Dále nám definuje, které složky se rozumí bezpečnostními sbory, mezi které patří i Policie ČR. V čele Policie ČR je policejní prezident, jehož funkční období ředitele bezpečnostního sboru je stanoveno na 5 let a je omezen tím, že tatáž osoba nemůže být ustanovena na služební místo ředitele bezpečnostního sboru více než dvakrát za sebou.¹⁷ Dle mého názoru je toto omezení prospěšné, jelikož posiluje nezávislost policejního prezidenta, který ve svém druhém funkčním období nemusí činit rozhodnutí, do kterých by byl dotlačen pouze z důvodu, aby byl znovu zvolen.

V rámci tématu o služebním poměru, musíme rozdělit příslušníky policie ČR na 2 skupiny. Policisté a zaměstnanci policie. Zaměstnanci policie vzniká pracovněprávní vztah běžnou pracovní smlouvou a řídí se zákoníkem práce. Naopak policistům pracovněprávní

¹⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 6

¹⁶ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 403.

¹⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

poměr nevzniká, ale vzniká jim služební poměr, jehož vznik, průběh a zánik upravuje zákon o služebním poměru. Tento poměr vzniká rozhodnutím příslušného služebního funkcionáře.¹⁸

Příslušník policie ČR proto není v pracovním poměru podle zákoníku práce, ale je ve služebním poměru k České republice. Práva a povinnosti České republiky, které plynou vůči příslušníkovi Policie ČR, plní příslušný bezpečnostní sbor.¹⁹ I přes to, že právní úprava je odlišná, tak služební poměr nepředstavuje samostatné právní odvětví, ale představuje zvláštní druh pracovněprávního vztahu.²⁰ Nejvyšší správní soud označil služební poměr příslušníků Policie ČR za státně zaměstnanecký. Jedná se dle něj o státně zaměstnanecký poměr veřejného práva.²¹

Zákon o služebním poměru má svá vlastní pravidla pro řízení ve věcech služebního poměru. Použití zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je tedy vyloučeno.²²

V §7 zákona o služebním poměru jsou stanoveny služební hodnosti, minimální stupeň vzdělání, ředitel bezpečnostního sboru ovšem je oprávněn stanovit služebním předpisem pro služební místo výjimečně vyšší stupeň vzdělání, než je stanoven pro služební hodnost, jestliže to vyžadují služební činnosti vykonávané na služebním místě. Dále jsou v §7 upraveny minimální doby trvání služebního poměru pro služební hodnost a tarifní třídy.

Služební poměr je stanoven buď na dobu určitou nebo neurčitou. Při prvním přijetí do služebního poměru se příslušník zařadí do služebního poměru na dobu určitou v trvání 3 let. Pokud již ovšem příslušník byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru nebo vojáka z povolání a trval alespoň 3 roky, zařadí se do služebního poměru na dobu určitou v trvání jednoho roku. To ovšem neplatí pro příslušníka, který již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou a současně uplynulo méně než 5 let od skončení předchozího služebního poměru. Jestliže příslušník podle závěru služebního hodnocení dosahuje alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby, vykonal úspěšně služební zkoušku, tak dnem, který následuje po uplynutí služebního poměru na dobu určitou, se zařadí do služebního poměru na dobu neurčitou. Taktéž do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí příslušník, který již byl obdobně ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru na dobu neurčitou nebo ve

¹⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 402 s.

¹⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰ TOMEK, P. In TOMEK, Petr, NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 17, 20.

²¹ NSS v rozhodnutí ze dne 30. 10. 2003, č. j. 6 As 29/2003 – 97

²² TOMEK, Petr a FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. Olomouc: ANAG, 2019

služebním poměru vojáka z povolání alespoň 3 roky a od jeho skončení uplynulo méně než 5 let. Ředitel zpravodajské služby nebo ředitel Generální inspekce bezpečnostních vzorů se zařadí do služebního poměru na dobu neurčitou automaticky dnem vzniku služebního poměru.²³

Zkušební doba je zákonem stanovena na dobu 6 měsíců. Pokud z důvodů překážek ve službě příslušník nekoná službu, započítá se do zkušební doby maximálně 10 dnů z té doby, po kterou trvaly překážky ve službě.²⁴

Na vykonání služební zkoušky příslušníkovi vzniká nárok. Tuto zkoušku je možno vykonat nejdříve 6 měsíců a nejpozději měsíc před uplynutím doby, na kterou je zařazen příslušník do služebního poměru na dobu určitou. Služební zkouška má za účel ověřit potřebné znalosti potřebné pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou. Služební zkouška se koná před komisí a o úspěšném vykonání služební zkoušky vystaví předseda zkušební komise příslušníkovi písemné osvědčení.²⁵

§13 zákona o služebním poměru nám vymezuje předpoklady k přijetí do služebního poměru. Je nutné o něj písemně požádat, být starší 18 let, být bezúhonný a plně svéprávný, dále je nutné splňovat stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být příslušník ustanoven. §13 dále stanovuje, že příslušník musí být zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby. Příslušník nesmí být členem politické strany nebo hnutí a nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost s výjimkou činností taxativně vymezených v zákoně. Pokud má být příslušník ustanoven na místo, na které se vyžaduje oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi, musí být příslušník oprávněn se s těmito utajovanými informacemi podle zvláštního předpisu seznamovat.²⁶ Uchazeči však ani za splnění všech podmínek, nevzniká na přijetí na služební místo právní nárok.²⁷ Služební pozice reflektuje jak organizační, tak právní roli příslušníka v rámci bezpečnostního sboru. Z hlediska organizačního ukazuje na zařazení příslušníka do specifické struktury bezpečnostního sboru, z právního pohledu pak na práva a povinnosti, které z jeho služebního postavení plynou.²⁸

Jak již bylo výše uvedeno, služební poměr se zakládá rozhodnutím služebního funkcionáře příslušného bezpečnostního sboru. Služební poměr ředitele zpravodajské služby

²³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁷ TOMEK, P. In TOMEK, Petr, NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 64

²⁸ TOMEK, Zákon o služebním poměru..., s. 76.

nebo ředitele Generální inspekce bezpečnostních sborů vzniká dnem jeho jmenování do funkce podle zvláštního právního předpisu.²⁹

§41 zákona o služebním poměru pojednává o skončení služebního poměru. Služební poměr skončí zrušením ve zkušební době, uplynutím doby určité, propuštěním, úmrtím nebo prohlášením za mrtvého a dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let.

Pokud je příslušník ve zkušební době, může jak bezpečnostní sbor, tak sám příslušník zrušit služební poměr i bez uvedení důvodu.³⁰

Příslušník může být ze služebního poměru také propuštěn §42 zákona o služebním poměru uvádí výčet případů, kdy je propuštění ze služebního poměru možné. Mezi tyto případy patří např. pravomocné odsouzení pro trestný čin, který byl spáchán úmyslně, uložení kázeňského trestu odnětí služební hodnosti, porušení omezení stanovené v §47 zákona o služebním poměru, což jest zákaz příslušníka být členem politické strany nebo politického hnutí, včetně vykonávání činností v jejich prospěch. Příslušník musí být také propuštěn, pokud např. bude omezen ve správnosti, nebo pozbude státní občanství České republiky.³¹

V případě že dojde ke zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru příslušníka, jeho poměr trvá se všemi nároky.³² Jelikož povaha služebního poměru je veřejnoprávní, tak většina věcí rozhodnutí týkajících se služebního poměru je přezkoumatelná ve správním soudnictví.³³

²⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³⁰ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³³ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 404 s.

2. Obecní policie

2.1 Právní zakotvení

V ústavní rovině je právní zakotvení obecní policie obdobné Policii ČR. Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky upravení obecní policie, stejně jako úpravu Policie ČR neřeší. Na ústavní úrovni je vhodné zmínit ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Ten v čl. 3 odst. 1 upravuje, že bezpečnost české republiky zajišťují i ozbrojené bezpečnostní sbory.³⁴ Je však otázkou, zda zařadit mezi ozbrojené bezpečnostní vzory i obecní policii. Sládeček se domnívá, že obecní policii s ohledem na její funkci lze zahrnout pod ozbrojené bezpečnostní sbory.³⁵

Na zákonné úrovni mezi nejdůležitější prameny patří zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Tento zákon byl více než 20krát novelizován. Definiuje obecní policii, vymezuje oprávnění a povinnosti strážníků a uvádí některé přestupky související s výkonem činnosti strážníka obecní policie.

Zapomenout nesmíme také na zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Zákon nám v §35a dává zmocnění pro obec zřídit obecní policii. Proces zřízení a činnost obecní policie poté odkazuje na zvláštní zákon.³⁶

Problematiku obecní policie a zmínky o ní najdeme i v různých speciálních zákonech. Většinou se jedná o součinnost obecní policie při určitých úkonech nebo stanovení speciálního oprávnění, mezi tyto zákony patří např. zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce nebo zákon č. 119/2002 Sb. Zákon o střelných zbraních a střelivu.³⁷

Problematika obecní policie je upravena i na úrovni podzákonných předpisů. Mezi nejvýznamnější patří vyhláška č.418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

³⁴ Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (čl. 3 odst. 1)

³⁵ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 417 s.

³⁶ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)

³⁷ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 417,418

2.2. Charakteristika obecní policie

Obecní policie je zřizována a zrušována obecně závaznou vyhláškou. Jedná se tedy o orgán obce. Mezi základní úkoly obecní policie patří zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Obecní policie může plnit svěřené úkoly i na území jiné obce, ovšem pouze pokud tak stanoví zákon o obecní policii, nebo jiný zvláštní předpis. Pokud obecní policie zřizuje obec, která je městem, nebo se jedná o statutární město či hlavní město Prahu, nazýváme zde obecní policii Městskou policií. Povinností obecní policie je povinna spolupracovat v rozsahu stanoveném zákonem s orgány veřejné moci.³⁸

Jelikož se jedná právě o orgán obce (viz výše), nemá obecní policie samostatnou právní subjektivitu. Nemůže tedy sama o sobě nabývat práva a povinnosti, proto z jejich právních úkonů je vázána obec, která danou obecní policii zřizuje.³⁹

§2 zákona o obecní policii navazuje na §1 odst. 2 zákona o obecní policii, kde stanovuje věcnou působnost obecní policie. Jedná se i o promítnutí čl. 2 odst. 2 listiny, kde je uvedeno, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.⁴⁰ Obecní policie především přispívá k ochraně osob a majetku. Slovo přispívá je vyjádřením sekundárnosti obecní policie v ochraně osob a majetku. „*V rámci veřejné správy působí obecní policie ve vztahu k ochraně bezpečnosti osob a majetku sekundárně vůči Policii ČR, která podle §2 zák. o Policii ČR chrání bezpečnost osob a majetku jako primární orgán státní (veřejné správy).*“⁴¹ „*Bezpečností osob se rozumí zájem na ochraně před porušováním celé řady zájmů vztahujících se přímo ke kterékoliv fyzické osobě (např. život, zdraví, svoboda, lidská důstojnost atd.). Tuto bezpečnostní ochranu obecní policie poskytuje jednak preventivní činností dozorovou, jednak v případě faktického ohrožení i přímou ochranou osob na místě. Každý může obecní policii požádat o pomoc a strážníci jsou povinni ji poskytnout v rozsahu svých oprávnění a povinností podle tohoto nebo zvláštního zákona každému, kdo o ni požádá.*“⁴² Obecní policie také dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití. Tyto pravidla ovšem nejsou vymezena oficiálně, ale jsou v dané lokalitě všeobecně uznávána a jejich

³⁸ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 1

³⁹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz, § 1

⁴⁰ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, čl. 2 odst. 2.

⁴¹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz, § 2

⁴² ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz, § 2

dodržování vede k tomu, že jsou lidé schopni v dané lokalitě klidně a nerušeně žít.⁴³ Obecní policie dohlíží také na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce. Dále se obecní policie podílí na dohledu na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii nebo zvláštním zákonem. Obecní policie může tedy v přesně vymezených případech přispívat k plynulosti a bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích tak, že může projednat v příkazním řízení na místě přesně vymezené přestupky podle §124 odst. 11 zákona č. 361/2000Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.⁴⁴ Obecní policie také participuje na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku, podílí se na prevenci kriminality v obci a provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci. Za účelem zpracování statistických údajů Ministerstvu vnitra poskytuje na požádání údaje o obecní policii a odhaluje přestupky, jejichž projednávání je v působnosti obce.⁴⁵

„Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem obce.“⁴⁶ Na návrh starosty nebo jiného člena zastupitelstva obce pověřeného zastupitelstvem obce řídit obecní policii, může zastupitelstvo obce pověřit strážníka plněním některých úkolů při řízení obecní policie. Podmínkou pro toto pověření je předložení negativního lustračního osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb. zákon kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky.⁴⁷

2.3 Pracovněprávní poměr strážníka obecní policie

Strážníci obecní policie na rozdíl od příslušníků Policie ČR nejsou vůči státu ve služebním poměru, ale v pracovněprávním vztahu vůči obci. V základním pracovněprávním vztahu, může být příslušník obecní policie pouze k jedné obci.

Obecní policie je tvořena zaměstnanci, kteří se dělí na 3 skupiny. První skupina jsou označováni jako čekatelé. Jsou to zaměstnanci, kteří splňují podmínky podle §4 odst. 1 písm.

⁴³ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 40

⁴⁴ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 2)

⁴⁵ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 2

⁴⁶ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 3

⁴⁷ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 2

a) až e), což představuje bezúhonnost, spolehlivost, zletilost, zdravotní způsobilost a dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Čekatelé nesmí vykonávat oprávnění strážníka a nemohou také prokazovat příslušnost k obecní policii podle §7 odst. 2 a 3 a §9. Druhou skupinu tvoří strážníci, kteří splňují stejné podmínky jako čekatelé (§4 odst. 1 a) až e)), ovšem získali navíc osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů. Strážníci jsou oprávněni vykonávat oprávnění strážníka a prokazovat příslušnost k obecní policii podle §7 odst. 2 a 3 a §9. Třetí skupinou jsou zaměstnanci obecní policie, kteří nejsou ani čekatelé, ani strážníci.⁴⁸

Jedná se např. o administrativní pracovníky, uklízečky a účetní. Není ovšem na ně kladeno žádné omezení, co se týče vzdělání, občanství, popřípadě věku na rozdíl od čekatelů či strážníků.⁴⁹ *„Čekatelé a další zaměstnanci obce zařazení do obecní policie nemohou vykonávat oprávnění strážníka podle zákona a nemohou prokazovat svoji příslušnost k obecní policii jako strážníci. Obdobně je tomu rozdílu u úředníků a ostatních zaměstnanců zařazených do obecního úřadu či policistů a zaměstnanců policie. Pokud by takováto osoba vykonávala pravomoci strážníka, může jít o přestupek dle § 21 odst. 1 písm. h) přestupkového zákona, kdy neoprávněně úmyslně vystupuje jako úřední osoba, či trestný čin přisvojení pravomoci úřadu dle §328TZ.“⁵⁰*

Zákoník práce ve svém §303 stanovuje jak strážníkům obecní policie, tak i příslušníkům policie ČR zvláštní povinnosti. Mezi tyto povinnosti patří jednat a rozhodovat nestranně a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování, zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděli při výkonu zaměstnání a které v zájmu zaměstnavatele, nelze sdělovat jiným osobám. Dále například zakazuje přijímat dary v souvislosti s výkonem zaměstnání, nebo se zdržet jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními.⁵¹ Tyto pravidla jsou příslušníkům obecní policie a příslušníkům policie ČR kogentně uloženy z důvodu veřejného zájmu vedle obecných povinností zaměstnanců. Mají zajistit řádný a nestranný výkon státní správy.⁵²

⁴⁸ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 1a

⁴⁹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 1a)

⁵⁰ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 1a)

⁵¹ Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce § 303

⁵² HŮRKA, Petr. In: VYSOKAJOVÁ, Margerita a kol. *Zákoník práce. Komentář*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 622.

Odborná způsobilost každého čekatele, bývá ověřena zkouškou před zkušební komisí ministerstva vnitra, kde přihlášku nepodává čekatel sám, ale podává ji obec. Zkušební komise se skládá z předsedy, místopředsedy a dalších členů. Obec je sama také povinna zajistit čekateli před složením zkoušky školení ve vzdělávacím zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro přípravu k činnostem strážníka obecní policie. Dále je čekatel povinen projít výcvikem, který také má povinnost zabezpečit obec. Výcvik zahrnuje používání donucovacích prostředků, a realizaci oprávnění podle zákona o obecní policii nebo zvláštních zákonů. Tento výcvik je podmínkou proto, aby čekatel mohl úspěšně složit zkoušku z odborné způsobilosti.⁵³ „*Tuto odbornou způsobilost nelze nahradit žádným jiným vzděláním nebo kvalifikací, tedy jde o specifickou státní zkoušku ve veřejné správě. K tomuto právní úprava obecní policie neumožňuje uznání rovnocennosti vzdělání obdobně, jako je to možné u úředníků samosprávných celků (zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků) či úředníků ve služebním poměru (zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě). Je otázkou, zda v této právní úpravě nelze spatřovat formu diskriminace skupiny pracovníků ve veřejné správě.*“⁵⁴

Rozsah výcviku čekatele a strážníka je upraven v příloze 2 vyhlášky č. 418/2008 Sb., k provedení zákona o obecní policii, kde pro splnění výcviku je čekatel a strážník povinen zvládnout používat hmaty, chvaty, údery a kopy, dále slzotvorné, elektrické nebo jiné obdobně dočasně zneschopňující prostředky, obušky a jiné úderné prostředky. Součástí výcviku jsou také techniky poutání a použití služební zbraně jako donucovacího prostředku. Čekatel či strážník musí být také seznámen s taktikou zákroku např. při předvádění osoby, zjištění totožnosti osoby, či zajištění místa trestného činu. Jsou školeni také v oprávnění v provozu na pozemních komunikacích zahrnujících např. zásady bezpečnosti práce při usměrňování provozu na pozemních komunikacích, či rozhodování o odstranění (odtahu vozidla).⁵⁵

Zkouška se skládá ze dvou částí. Písemná část je tvořena testem a ústní část tvoří pohovor, kde se ověřuje aplikace teoretických znalostí. Pro úspěšné splnění je třeba uspět u obou částí této zkoušky. V případě úspěšného vykonání zkoušky vydá ministerstvo strážníkovi osvědčení na dobu 5 let. Odborná způsobilost strážníka před zkušební komisí se ověřuje zkouškou třikrát. Pokud strážník úspěšně vykoná čtvrtou zkoušku, vydá ministerstvo strážníkovi osvědčení na dobu neurčitou.⁵⁶ „*Osvědčení je osvědčením o splnění stanovených*

⁵³ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 4d

⁵⁴ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 4d)

⁵⁵ Př. 2 vyhláška č. 418/2008 Sb., k provedení zákona o obecní policii

⁵⁶ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 4f

odborných předpokladů dle § 4 odst. 1 písm. f). S odkazem na § 5, ve kterém jsou uvedeny podmínky pro odejmutí osvědčení a zániku platnosti osvědčení, má změna údajů v osvědčení výhradně evidenční charakter aktualizace údajů. Změna kteréhokoliv údaje na osvědčení - např. změna příjmení, ale též i změna zaměstnavatele nemá vliv na platnost takového osvědčení, a tedy strážník může vykonávat všechna práva a povinnosti plynoucí ze zákona o obecní policii i v mezidobí od uskutečněné změny a jejího nahlášení do vydání osvědčení.“⁵⁷ Pokud ministerstvo z vlastní činnosti nebo na základě podnětu z obce z dospěje k tomu, že jsou důvodné pochybnosti o odborné způsobilosti strážníka, vyzve strážníka k přezkoumání odborné způsobilosti v době platnosti osvědčení před zkušební komisí ministerstva.⁵⁸ Jedná se o donucení správního orgánu k podrobení se odborné zkoušce i přesto, že strážník již zkoušku splnil. Tyto pochybnosti musí být tedy přezkoumatelné. Strážník se může proti tomuto zásahu bránit, a to podáním žaloby o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle §82 s. ř. s.⁵⁹

Osvědčení bude strážníkovi odejmuto ministerstvem v případě, že přestane splňovat podmínky bezúhonnosti, spolehlivosti, zdravotní způsobilosti nebo odborné způsobilosti. Osvědčení bude také odebráno strážníkovi ministerstvem v případě, že se strážník nedostaví k přezkoumání odborné způsobilosti podle §4g zákona o obecní policii na výzvu ministerstva.

Osvědčení může zaniknout také ze zákona, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutí o pozbytí státního občanství České republiky nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o omezení svéprávnosti, dále uplynutí doby uvedené v §4f odst. 1 zákona o obecní policii, což je doba 5 let, na kterou ministerstvo osvědčení vydalo. Osvědčení zaniká také v případě, kdy skončí pracovní poměr strážníka, pokud do 3 měsíců nevznikne nový pracovní poměr strážníka. Dále osvědčení zaniká dnem, kdy strážník neuspěje u zkoušky ani po jejím druhém opakování a dnem nabytí právní moci o odnětí osvědčení.⁶⁰ „*O odnětí osvědčení vede ministerstvo správní řízení, opravným prostředkem proti jeho rozhodnutí, kterým je osvědčení odňato, je rozklad podle § 152 spr. řádu a výsledné rozhodnutí ministra je přezkoumatelné ve správním soudnictví formou žaloby proti rozhodnutí správního orgánu“.*⁶¹

⁵⁷ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 4f)

⁵⁸ Zákon č. 553/1991 Sb. zákon o obecní policii, § 4g

⁵⁹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 4g)

⁶⁰ Zákon č. 553/1991 Sb. zákon o obecní policii, §5

⁶¹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 5)

Zákon dále stanovuje určité situace, kdy obec může převést strážníka k výkonu práce čekatele, nebo jiného zaměstnance obce zařazeného do obecní policie nebo jiného zaměstnance obce. Mezi tyto případy patří např. usnesení o zahájení trestního stíhání nebo záznamu o sdělení podezření, které by v případech uvedených v §4a odst. 1 nebo 2 zákona o obecní policii vedlo ke ztrátě bezúhonnosti nebo zahájení řízení o odnětí osvědčení, a to až do doby nabytí právní moci rozhodnutí v tomto řízení.⁶² „Nemusí jít o práci zaměstnance zařazeného do obecní policie, ale kteréhokoliv zaměstnance obce zařazeného do kteréhokoliv orgánu obce (obecní úřad či organizační složky obce bez samostatné právní subjektivity). Strážník nemůže být bez vlastního souhlasu ovšem přeřazen na práci do příspěvkové organizace nebo i právnické osoby založené obcí, byť v ní obec má 100% podíl.“⁶³

⁶² Zákon č. 553/1991 Sb. zákon o obecní policii, §5a

⁶³ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 5)

3. Práva a povinnosti příslušníků Policie ČR a strážníků obecní policie

3.1 Práva a povinnosti příslušníku Policie ČR

V této kapitole se budu věnovat pravomocem příslušníků Policie ČR mimo oprávněného držení a použití služební zbraně. Činím tak proto, že toto téma budu rozebírat podrobněji v samostatné kapitole níže. Příslušníci Policie ČR jsou vázani také určitými povinnostmi, které musí při výkonu služby dodržovat. Mezi tyto povinnosti patří zásada zdvořilosti, povinnosti iniciativy kdy, pokud nastane situace, že je ohrožen nebo porušen vnitřní pořádek, k jehož odstranění je příslušník Policie ČR povinen, je příslušník Policie ČR povinen provést úkon, nebo přijmout jiné opatření, aby toto ohrožení či porušení odstranil. Policista musí dodržovat povinnost přiměřenosti a zabránit tak, aby minimalizoval riziko vzniku bezdůvodné újmy. „Projevem zásady přiměřenosti a subsidiarity zásahu do práv a svobod je i povinnost zvolit jen takový úkon a takové prostředky, které jsou nezbytné k dosažení sledovaného účelu a nad nezbytnou míru nezasáhnou do práv a svobod osoby.“⁶⁴ Při provádění úkonu je policista povinen prokázat příslušnost zákonem vymezeným způsobem. Dále je policista povinen předtím, než provede úkon poučit dotčenou osobu o právních důvodech provedení úkonu a v určitých případech i o jejich právech a povinnostech. Pokud nastane situace, kdy poučení není ihned možné, policista poučí nebo zajistí poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.⁶⁵ Aby byla služba vykonávána úspěšně, je třeba aby výzva obsahovala oslovení, dále konkrétně formulovaný požadavek, co se má vykonat, nebo čeho se má osoba zdržet. Dále by měl policista osobu poučit o tom, co bude následovat, nebude-li výzvou formulovaný požadavek splněn.⁶⁶

⁶⁴ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 11)

⁶⁵ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, § 13

⁶⁶ HROMÁDKA, Matěj. In: MATES, Pavel (ed). *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, s. 43 (§ 9).

Níže uvedený výčet pravomocí příslušníků Policie ČR nemůžeme pokládat za taxativní, jelikož určité další pravomoci jsou příslušníkům Policie ČR přiznány ve speciálních zákonech a nejsou tudíž vymezeny pouze v zákoně o Policii ČR.⁶⁷ „*Obecně lze konstatovat, že mocenské oprávnění bývá často úzce provázáno se specifickými povinnostmi, stanovenými pro policisty v souvislosti s využitím tohoto oprávnění.*“⁶⁸ Zákon o Policii ČR tedy policistům přiznává tyto pravomoci. V části první, hlavě páté zákona o Policii ČR je upravena možnost příslušníka omezit osobní svobodu osoby. Podle §25 je za splnění daných podmínek oprávněn osobu připoutat. Mezi tyto podmínky patří to, že osoba napadá policistu nebo jinou osobu, popřípadě ohrožuje vlastní život či poškozuje majetek, nebo se pokusí o útěk. Osoba se většinou připoutává k vhodnému předmětu, zejména pomocí pout. Nejdéle jde osobu takto připoutat po dobu dvou hodin, ovšem v okamžiku, kdy je zřejmé že jednání uvedené v §25 odst. 1 nebude pokračovat, musí být připoutání ukončeno.“ *Možnost připoutání osoby je omezená na maximální dobu dvou hodin. To neznámá, že osoba může zůstat připoutána automaticky po dobu dvou hodin. Policista je povinen i v průběhu těchto dvou hodin hodnotit, zdali důvody pro připoutání podle § 25 odst. 1 stále trvají. V případě, že důvod odpadne, je policista povinen připoutání okamžitě ukončit*“.⁶⁹ §26 upravuje možnosti zajištění osoby. Zajištění podle §26 může trvat maximálně 24 hodin od okamžiku omezení svobody. Ústavní soud ve svém rozhodnutí uvedl, že doba, po kterou byla osoba zajištěna podle §26 se započítává do doby zadržení obviněného podle trestního řádu.⁷⁰ Podle §27 je policista oprávněn zajistit cizince, opět za splnění zákonem daných pravidel. Dále může policista umístit osobu do policejní cely (§28), může vyzvat osobu k vydání věci (§34), předběžně zajistit věc, pokud lze z určitých závěrů dospět k tomu, že o zajištění nebo předání takové věci požádá cizí stát (§34a), policista může vyzvat osobu k vydání zbraně nebo za stanovených podmínek provést osobní prohlídku (§35), policista je oprávněn také k tomu, aby použil technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla (§36), existuje-li důvodné podezření k tomu, že určitá věc představuje bezprostřední závažné ohrožení např. života, zdraví a majetku, je policista oprávněn věc zajistit, popřípadě odstranit (§37), smí také držet a používat nebezpečné látky a věci (§38), za účelem odstranění bezprostředního ohrožení zákonem chráněných zájmů smí policista rušit v nezbytné míře a po nezbytnou dobu provoz elektronických komunikací (§39), může také vstoupit do

⁶⁷ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 407 s.

⁶⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, 407 s.

⁶⁹ ŠTEINBACH, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz (§ 25)

⁷⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 305/97

obydlí, jiného prostoru, na pozemek, nebo do živnostenské provozovny (§40,41). Ve stanovených případech smí policista zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku (§42). Pokud u osoby existuje důvodné podezření a důvodná pochybnost předpokládat, že se dopustí nebezpečného útoku proti zákonem chráněným zájmům, může policista vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s potencionálním terčem napadení (§44). „Vykázání je, stejně jako většina institutů upravených tímto zákonem, faktickým pokynem, který je nikoliv sankcí, ale reakcí preventivně působící na nebezpečné chování násilné osoby. Policista je oprávněn na základě zákonného zmocnění vykázat osobu ze společného obydlí bez předchozího formálního soudního či správního řízení.“⁷¹ Při zákroku policista smí použít donucovací prostředek a zbraň k jejichž používání byl vycvičen (§51), v §52 poté zákon vyjmenovává určité donucovací prostředky. Je důležité zdůraznit, že při používání donucovacích prostředků je nutné, aby strážníci a policisté zajistili, že zásah nezpůsobí osobě škodu, která by byla nepřiměřena k povaze a riziku jejich nezákonného chování. Pokud by došlo k nepřiměřenému použití donucovacích prostředků, mohla by být naplněna skutková podstata trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle §329 odst. 1 TZ.⁷² Policista během výkonu své funkce může požadovat podání potřebného vysvětlení, může pořizovat záznamy a vyzývat osoby k prokázání totožnosti. (§61-63). Při splnění podmínek může získávat osobní údaje pro budoucí identifikace a získávat informace z různých evidencí (§65-67).⁷³

3.2 Práva a povinnosti strážníků obecní policie

Strážník je při plnění svých úkonů povinen dodržovat zákonem stanovené povinnosti. Tyto povinnosti upravuje ve svých ustanoveních zákon o obecní policii. Mezi základní povinnosti strážníka patří dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s jejich výkonem funkce nevznikla újma, a aby jejich případný zásah nepřekročil nezbytnou míru k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem. Stejně jako příslušník Policie ČR je strážník povinen poučit osoby o jejich právech, pokud provádí zákrok upravený podle zákona o obecní policii, který se týká zásahu do jejich práv a povinností. Pokud není možno poučit tyto osoby bezprostředně, poučí osoby strážník obecní policie hned, jakmile to bude možné. Strážník obecní policie je povinen každému v rámci svých práv a povinností

⁷¹ ŠTEINBACH, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 44)

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 2006, sp. zn. 8 Tdo 1334/2006

⁷³ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR (§ 24-67)

poskytnout pomoc, pokud o ni požádá.⁷⁴ Tato povinnost je projevem čl. 2 odst. 3 Ústavy, kdy „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“.⁷⁵ Proto každý má právo se obrátit s žádostí o pomoc na strážníka obecní policie a ten má povinnost mu v rámci svých zákonem daných oprávnění vyhovět. Nemůže poskytovat ovšem pomoc, která překračuje jeho zákonem dané pravomoci, jako je např. vstupování do občanskoprávních sporů a zasahování do nich.⁷⁶ Je-li páčán trestný čin, přestupek, nebo existuje důvodné podezření z jejich páčání, je strážník obecní policie v pracovní době povinen zasáhnout mezích zákona o obecní policii nebo zvláštních zákonů. Zasáhnout je také strážník povinen i mimo pracovní dobu. Pokud to povaha zákroku nevyklučuje, použije před výzvou slov „Jménem zákona“.⁷⁷ Je otázkou, zda by nepoužití této výzvy učinilo zákrok při splnění ostatních náležitostí protiprávní. Podle Hromádky nikoliv. Zákrok by podle něj mohl být posuzován maximálně jen jako formálně chybný.⁷⁸ Podle §6 zákona o obecní policii je příslušník obecní policie povinen při provádění zákroků a úkonů k provádění úkolů povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a aby případný zákrok překročil nezbytnou míru k dosažení účelu sledovaného zákonem. Na to reagoval ústavní soud, který uvedl, že zákrok však musí být adekvátní a efektivní, jinak by se ochrana občanů stala pouze formální a tím by i došlo k oslabení autority státu.⁷⁹

Zákon o obecní policii také přiznává strážníkům značné oprávnění, které mohou využít při výkonu své funkce. „*Ve srovnání se státní policií jsou oprávnění strážníků poněkud omezenější či jinak modifikovaná.*“⁸⁰ Strážník je oprávněn požadovat vysvětlení (§11), v rozsahu nezbytném k plnění svých úkolů je oprávněn vyžadovat poskytnutí údajů z informačních systému (§11a), může požadovat prokázání totožnosti a osobu za určitých podmínek předvést (§12-13). V zájmu ochrany zákonem chráněných zájmů smí strážník obecní policie vyzvat osobu k vydání zbraně a zbraň odebrat (§14). Dále je strážník oprávněn při výkonu své činnosti zakázat vstup na určitá místa, otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor a pokud lze mít za to, že v řízení o přestupku může být uloženo propadnutí věci, nebo její zabránění,

⁷⁴ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 6

⁷⁵ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 2 odst. 3

⁷⁶ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-10]. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁷⁷ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 7

⁷⁸ HROMÁDKA, Matěj. In: MATES, Pavel (ed). *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, s. 44 (§ 9).

⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 29. srpna 2005, sp. zn. IV. ÚS 144/05

⁸⁰ SLÁDEČEK, Vladimír, In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, str. 423.

může osobu vyzvat, aby věc vydala a má oprávnění tuto věc odejmout (§15-17). Při splnění zákonem stanovených podmínek smí strážník použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla (§17a). Strážník smí tento technický prostředek použít v případě, že vozidlo, bylo ponecháno na místě, na kterém je zakázáno stání, popřípadě zastavení vozidla. Dále smí příslušník obecní policie použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla v případě, že vozidlo stojí na místě, do kterého je vjezd zakázán místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích, dále auto, které stojí na chodníku, bez příslušného povolení a je-li řidič nepřítomen na místě, je-li vozidlem proveden neoprávněný zábor veřejného prostranství. Důležité je uvést, že tohoto technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla je možno využít pouze v případě, je-li zajištěna možnost jeho odstranění bez zbytečného odkladu. Tento technický prostředek nelze využít v případě, že se jedná o vozidlo, které tvoří překážku provozu na pozemních komunikacích, nebo je viditelně označeno jako vozidlo ozbrojených sil atd. Při plnění úkolů obecní policie, může strážník vstoupit do živnostenské provozovny, herny, kasina, a dalších prostor, kde jsou provozovány hazardní hry, v prodejní nebo provozní době do všech prostor, které jsou určeny pro zákazníky (§17c). Strážník smí vstoupit do živnostenské provozovny, do herny, kasina dalších prostor, kde se provozují hazardní hry, a to dokonce i potom, co skončí provozní nebo prodejní doba, jestliže je to nezbytné pro zajištění veřejného pořádku, nebo pokud lze mít důvodně za to, že se v daných zařízeních osobě mladší 18 let prodávají nebo podávají alkoholické nápoje, nebo je umožněno této osobě tyto nápoje požívat, nebo tabákové výrobky, popřípadě kuřácké pomůcky. Strážník je dále oprávněn do těchto provozoven vstoupit i mimo pracovní dobu v případě, pokud existuje podezření, že se zde účastní hazardní hry osoba mladší 18 let. Pokud by úkolu nešlo dosáhnout jinak a nebylo by do těchto míst získat přístup, je příslušník obecní policie oprávněn do provozovny vstoupit v případě nutnosti i za použití síly.“ *Silou se v tomto případě rozumí jakákoliv síla počínaje použitím donucovacích prostředků proti osobě, např. pokud dojde k fyzickému bránění vstupu, tak též i použitím dalších násilných prostředků ke vstupu.*“⁸¹ Stejně jako příslušníci Policie ČR jsou strážníci obecní policie při výkonu své funkce oprávněni používat donucovací prostředky. Výčet donucovacích prostředků je vymezen v §18 odst. 1 zákona o obecní policii. Namísto nebo vedle donucovacích prostředků, je strážník oprávněn použít služebního psa.⁸² „*Výkon činnosti obecní policie a užití psa obecní policie namísto donucovacích prostředků může*

⁸¹ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-10]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 19)

⁸² Zákon č. 553/1991 Sb. zákon o obecní policii, § 11-19

provádět psův od se psem, kteří prošli kurzem a mají ověření způsobilosti psa obecní policie. ⁸³

Výše uvedené pravomoci přiznává strážníkům zákon o obecní policii, avšak některé další pravomoci přiznávají strážníkům obecní policie některé zvláštní právní předpisy.⁸⁴

⁸³ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-10]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 19)

⁸⁴ Jedná se např. o zákon č. 251/2016 o některých přestupcích, nebo zákon č. 361/2000 o silničním provozu

4. Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR a strážníkem obecní policie

4.1 Zbraň

Zbraň je pro účely užití policistou během zákroku považována jako střelná zbraň, včetně střeliva a doplňků zbraně, bodná a sečná zbraň, nebo výbušnina speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.⁸⁵ Zákon č. 119/2002 Sb. zákon o zbraních rozděluje zbraně na několik kategorií. Zakázané zbraně a střelivo, které patří do kategorie A a kategorie A-I, mezi které patří například zvláště účinné zbraně a samočinné zbraně. Zbraně podléhající povolení, kterými jsou zbraně kategorie B, mezi které patří například krátké opakovací nebo samonabíjecí zbraně. dále zbraně podléhající ohlášení, kterými jsou zbraně kategorie C a zbraně kategorie C-I. V kategorii D jsou ostatní zbraně dále jen střelivo, které není zakázané. Podle určité skupiny zařazení, zákon upravuje nabytí a používání této zbraně. Policie ČR je ovšem oprávněna nabývat zbraně všech kategorií, jelikož zákon o zbraních ve svém §1 odst. 2 vylučuje působnost tohoto zákona na zbraně, střelivo a munici, které jsou nabývány nebo drženy ve výzbroji ozbrojenými silami České republiky.

4.2 Oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie ČR

Použití zbraně příslušníkem Policie ČR je upraveno zvláště od použití donucovacích prostředků, přitom jsou povahou věci velice podobné. Jak bylo uvedeno výše, zbraň může být použita jako donucovací prostředek také, pokud není používána za tím účelem, za kterým byla vyrobena. Pokud například policista v krajní nouzi udeří hlavní zbraně nebezpečného pachatele, nejedná se o použití zbraně podle §56 zákona o Policii ČR. Jelikož donucovací prostředky a použití zbraně příslušníkem Policie ČR pojí podobnost, existují určité zásady, které platí pro obě tyto kategorie. Například použití donucovacího prostředku a použití zbraně nesmí být použity za účelem trestu nebo odplaty za protiprávní jednání pachatele.⁸⁶ „*Obecně lze*

⁸⁵ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

⁸⁶ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 182

*konstatovat, že použití donucovacího prostředku je iniciováno protiprávním jednáním osoby. Současně ale podmínky zákroku neodůvodňují použití zbraně, která je donucovacím prostředkem sui generis.*⁸⁷

Případy, ve kterých je příslušník Policie ČR oprávněn použít služební zbraň nám upravuje zákon o Policii ČR ve svém §56. Pokud policista použije zbraň jako např. úderný prostředek, nebude se jednat o použití zbraně ve smyslu tohoto paragrafu, ale jako použití jiného donucovacího prostředku. Zákon tedy použitím zbraně ve smyslu §56 rozumí její užití způsobem, k němuž je primárně určena výrobcem.⁸⁸ Policista je oprávněn použít služební zbraň v případě nutné obrany, nebo krajní nouze. Pojmy nutné obrany a krajní nouze nám definuje trestní zákoník. V §29 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník je nutná obrana definována jako situace, kdy je odvrácen přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem. V odst. 2 §29 trestního zákoníku dále stanovuje podmínku, že zásah nesmí být zjevně nepřiměřený způsobu útoku.⁸⁹ „*O nutnou obranu pak nepůjde tam, kde útok již fakticky skončil, nebo kde pachatel reaguje na útok takovým způsobem, že útok ve skutečnosti oplácí.*“⁹⁰ K útoku samotnému nemusí ani nakonec dojít, bránit se lze například i před útokem hrozícím a není nutno čekat na jeho zahájení.⁹¹ „*V závislosti na konkrétních okolnostech případu není vyloučeno posoudit jako stav nutné obrany jednání osoby, která reaguje na fyzický útok neozbrojeného pachatele opakovaným použitím střelné zbraně, přičemž dojde k usmrcení útočnicka.*“⁹² Krajní nouzi upravuje v trestním zákoníku §28, kde se jedná o odvrácení nebezpečí přímo hrozícímu zájmu chráněného trestním zákonem. V odst. 2 §28 trestního zákoníku je ustanoven dodatek, že o krajní nouzi se nejedná, jestliže by bylo možno toto nebezpečí odvrátit jiným způsobem, nebo že následek způsobený daným konáním je stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo ten, komu nebezpečí hrozilo, byl povinen jej snášet. „*Odvracení pouze domnělého nebezpečí, tedy reálně neexistujícího nebo nedosahujícího nezbytné intenzity (pro označení uvedeného stavu je v právním prostředí užíván také specifický*

⁸⁷ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 183

⁸⁸ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

⁸⁹ Zákon č. 40/2009Sb. trestní zákoník § 29

⁹⁰ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

⁹¹ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 29)

⁹² Usnesení nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.1. 1998, č.j. 1 Tzn 25/97

*termin "putativní krajní nouze"), je posuzováno podle zásad o skutkovém omylu.*⁹³ Při hodnocení, zda byla možnost odvrátit nebezpečí jinak, je třeba brát pouze ty možnosti, které měl obviněný ještě před porušením zájmu chráněného trestním zákonem, kterému nebezpečí hrozilo a kterými bylo možno odvrátit nebezpečí včas.⁹⁴

Dále je policista oprávněn použít služební zbraň v případě, jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt, nebo jestliže se policista snaží zamezit útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. Pojem pachatel podle §56 zákona o Policii ČR není identický, jako pojem pachatel podle trestního zákoníku a komentářové literatury k trestnímu zákoníku. Pro účely §56 lze považovat za nebezpečného pachatele fyzickou osobu, která představuje vzhledem ke svému jednání natolik závažné ohrožení života neb zdraví osob, že je nezbytná a žádoucí z hlediska veřejného zájmu eliminace této osoby i s vědomím, že během procesu zneškodnění může dojít ke zneškodnění nebo dokonce usmrcení osoby.⁹⁵ Za úkryt lze považovat cokoli, co policistovi brání v pozorování činnosti pachatele. Problém spočívá v tom, že faktor úkrytu zvyšuje riziko útoku na policistu ze strany nebezpečného pachatele. Před použitím zbraně v tomto případě, musí policista první pachatele vyzvat podle §56 odst. 5 a teprve v případě marné výzvy je oprávněn použít služební zbraň. Výzva musí být vyjádřena srozumitelně a musí jasně konkretizovat činnost, kterou policista po nebezpečném pachateli požaduje s tím, že pachatele poučí o následcích nedodržení této výzvy podle §56 odst. 3 trestního zákoníku.⁹⁶

Policista je také oprávněn použít služební zbraň, jestliže nelze jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku. Aby se zákrok mohl považovat za „vážený zákrok“ je nutné, aby došlo ke splnění dvou podmínek. Jedná se o takový druh zákroku, který kdyby nebyl dokončen, představoval by hrozbu nevratných bezpečnostních následků nebo jiných následků svou závažností mimořádných. Současně s tím musí být kladen „aktivní odpor“, který směřuje ke zmaření závažného zákroku. Jedná se například o situace, kdy osobu,

⁹³ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

⁹⁴ R 26/72

⁹⁵ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

⁹⁶BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 56)

kteřá je adresátem zákroku brání aktivně jiná osoba nebo skupina osob a tato podpora brání úspěšnému dokončení zákroku.⁹⁷

Dalším případem oprávněného použití střelné zbraně je situace, kdy policista odvrací násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor.

Popřípadě nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví. Výše uvedené případy, nemůže příslušník policie ČR použít bezpodmínečně. §56 v odst. 2 nám říká, že policista může v těchto případech služební zbraň použít pouze tehdy, pokud by užití donucovacího prostředku bylo zřejmě neúčinné. Policista ČR je oprávněn služební zbraní zneškodnit zvíře ohrožující život nebo zdraví osoby, nebo je oprávněn ji použít v případě kdy osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek, hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo osoby jiné.

V prvních 4 výše zmíněných případech použití služební zbraně policistou ČR (nutná obrana, krajní nouze, nevzdání se pachatele, pronásledování nebezpečného pachatele, nemožnost překonání aktivního odporu a odvrácení násilného útoku), je policista před zákrokem povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, že bude použito služební zbraně v případě, že neupustí od protiprávního jednání. V případě, že zákrok nesnese odkladu a je ohrožen život nebo zdraví policisty, nebo jiné osoby, je lze od výzvy upustit. Povinností policisty při použití střelné zbraně je dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, vůči které zákrok směřuje.

V případě, že dojde během použití služební zbraně ke zranění, je policista ihned, jakmile to okolností dovolí povinen poskytnout první pomoc zraněné osobě a zajistit jí lékařskou pomoc. Pro budoucí prošetření oprávněnosti použití služební zbraně, je policista povinen učinit neodkladné úkony nebo jiná opatření. Dále je policista povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému zákrok, při kterém bylo použito donucovacího prostředku nebo zbraně a sepsat o něm úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití. V případě, že dojde ke zranění anebo usmrcení osoby, popřípadě škody nikoliv nepatrné v důsledku použití zbraně

⁹⁷ BÍLEK, M. a kol. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-8]. Dostupné z: www.aspi.cz.

nebo donucovacího prostředku, je vedoucí policejního útvaru povinen vyrozumět bez zbytečného odkladu příslušného státního zástupce.⁹⁸ Použití zbraně je tak chápán jako prostředek ultima ratio. S ohledem na situaci by měl příslušník policie použít zbraň tehdy, pokud je zřejmé, že se jedná o poslední možnost, jak dosáhnout požadovaného cíle.⁹⁹ V případě, že příslušník Policie ČR použije v případě nutnosti služební zbraň, ze zákona dovolenému důvodu, vylučuje to jeho trestní odpovědnost. Trestní zákoník v §? stanovuje, že trestný čin nespáchá ten, kdo použije zbraň ze zákona stanoveného důvodu.

4.3 Oprávněné použití zbraně příslušníkem obecní policie.

Zákon o obecní policii nám v §20 stanovuje podmínky, za kterých je strážník oprávněn použít služební zbraň. Použití služební zbraně bývá považováno za nejzávažnější zásah do práv a svobod, neboť tímto bývá osoba často ohrožena na zdraví, nebo na životě. Z tohoto důvodu jsou podmínky použití zbraně vymezeny taxativně.¹⁰⁰ V odst. 1 zákon uvádí, že strážník smí použít služební zbraň v případě splnění podmínek nutné obrany, popřípadě podmínek krajní nouze.¹⁰¹ Podmínky nutné obrany a podmínky krajní nouze jsou upraveny v trestním zákoníku, konkrétně v §28 a v §29. Ke splnění podmínky k možnosti použít služební zbraň dojde taky v případě, kdy se bude snažit strážník zamezit útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet, avšak použít jí smí pouze subsidiárně, jelikož použití zbraně v této situaci je možné použít pouze v případě, jestliže použití jiných donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné.¹⁰² *„Předpokladem použití služební zbraně je kumulativní naplnění podmínky faktického rozhodnutí strážníka k použití služební zbraně a vlastního výstřelu, tj. opuštění projektilu z hlavně. Dokud tedy nedojde k výstřelu ve smyslu, že střela opustila hlaveň služební zbraně a současně jde o výsledek faktického rozhodnutí strážníka k použití služební zbraně, nejde o použití služební zbraně.“*

⁹⁸ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, § 56

⁹⁹ ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 185.

¹⁰⁰ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 22)

¹⁰¹ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 20

¹⁰² Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 20

*Tuto skutečnost je nutno zkoumat s ohledem na vztah vůle strážníka jako výsledku faktického (správního) rozhodnutí a následku použití služební zbraně. Nelze tedy hovořit o použití služební zbraně, pokud dojde k nechtěnému (náhodnému) výstřelu.*¹⁰³

Nutnou obranou se rozumí situace, kdy někdo odvrací trvajícím, nebo přímo blížícím se útokem na zájmy, které chrání trestní zákon. Jedná se o privilegovaný případ krajní nouze, kdy krajní nouze je takový stav, kdy je možno určitou hodnotu, kterou chrání právní řád uchovat jen obětováním jiné takové hodnoty, kdy zároveň musí být splněna podmínka subsidiarity, kdy obětovaný zájem nesmí být stejné nebo vyšší hodnoty než zájem, který zachraňujeme.¹⁰⁴

Aby policista mohl použít služební zbraň proti nebezpečnému pachateli, jehož nejde jiným způsobem zadržet, musí být kumulativně naplněny 2 podmínky. Musí se jednat o nebezpečného pachatele a tohoto pachatele nelze být zadržen jiným způsobem. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí¹⁰⁵ uvedl jako nebezpečného pachatele např. pachatele úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen, vězně na útěku, nebo osobu, která byla jako nebezpečná výslovně označena Policií ČR. Nebezpečným pachatelem je také osoba, která spáchala také zvláště závažný zločin.¹⁰⁶

Jak již bylo uvedeno výše, tak zbraní se podle tohoto zákona rozumí krátká střelná zbraň, jejíž vlastníkem je obec.¹⁰⁷ Strážník u sebe během výkonu služby nemůže nosit jinou než služební zbraň. To neplatí, pokud strážník vykonává, nebo plní činnost podle veterinárního zákona, v tom případě, u sebe nosí plynovou nebo mechanickou zbraň kategorie D. Vlastníkem této zbraně je také obec.¹⁰⁸ V situaci, kdy se strážník obecní policie rozhodne použít služební zbraň, musí splnit podmínku, kdy musí vyzvat osobu, proti které má úmysl zakročit, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito služební zbraně. V případě, že zákrok nesnese odkladu a je ohrožen život nebo zdraví strážníka nebo jiné osoby, je možno od výzvy s ostrahou upustit. Strážník při zacházení se služební zbraní je povinen dbát nutné

¹⁰³ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 22)

¹⁰⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, § 28

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu 8 Tdo 353/2010.

¹⁰⁶ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 22)

¹⁰⁷ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 20

¹⁰⁸ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, § 20

opatrnosti, neohrožovat životy jiných osob a šetřit co nejvíce zdraví a život osoby, vůči které zákrok směřuje.¹⁰⁹

Strážník obecní policie je povinen v případě, že při použití služební zbraně dojde ke zranění osoby, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Strážník je také pokaždé, co použije služební zbraň, povinen vyrozumět bez zbytečného odkladu osobu, která řídí obecní policii a je povinen sepsat úřední záznam.¹¹⁰

V §22 zákona o obecní policii je obsažen výčet, ve kterém je omezena možnost použít služební zbraň a jiné v tomto paragrafu vypsání donucovací prostředky proti ženě, která je zjevně těhotná, osobě jejíž věk je zjevně vysoký, osobu, která zjevně trpí tělesnou vadou, nebo chorobou, nebo osobou zjevně mladší než 15 let, na případy, kdy útok těchto osob ohrožuje bezprostředně život a zdraví jiných osob nebo strážníka, popřípadě hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak.¹¹¹

V případě, že při použití služební zbraně, popřípadě jiných donucovacích prostředků, nebo psa, dojde ke zranění, usmrcení osoby nebo škodě nikoliv nepatrné, nastává oznamovací povinnost, kdy starosta, nebo jiný člen zastupitelstva, který byl pověřen řídit obecní policii nebo strážník určený podle §3 odst. 2 zákona o obecní policii, je povinen neprodleně vyrozumět nejbližší útvar policie. Tato povinnost nastává také, při jakémkoliv použití služební zbraně.¹¹² „*O každém použití donucovacích prostředků nebo služební zbraně má strážník informační povinnost vůči osobě, které je obecní policie podřízena (§ 3 odst. 1); tato osoba fakticky musí být nepřetržitě k dispozici, protože strážník může učinit zákrok s použitím donucovacích prostředků nebo služební zbraně i v mimopracovní době (§ 7 odst. 1), nebo je zřízen nepřetržitý výkon činnosti obecní policie.*“¹¹³

¹⁰⁹ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii

¹¹⁰ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 21

¹¹¹ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 22

¹¹² Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii § 23

¹¹³ ŠEBESTA, P. *Zákon o obecní policii: Komentář*. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. (§ 23)

4.4 Rozdíly v pravomoci použití zbraně příslušníka policie ČR a příslušníka obecní policie

I přesto, že mají jak příslušníci obecní policie, tak i příslušníci policie ČR možnost a oprávnění použít zbraň v určitých situacích, existují mezi jejich pravomocemi významné rozdíly.

Oba mají právo použít zbraň v případě nutné obrany a krajní nouze, nebo aby zamezili útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůžou jiným způsobem zadržet. Nicméně příslušníci policie ČR mají širší pravomoci v použití zbraně ve srovnání s příslušníky obecní policie. Příslušníci policie ČR mají například oprávnění použít zbraň v situacích nejen, aby zamezili útoku nebezpečného pachatele, jehož nemůžou jiným způsobem zadržet, ale i v situacích, jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá, nebo se zdráhá opustit svůj úkryt. Dále na rozdíl od příslušníků městské policie je příslušník policie ČR oprávněn použít služební zbraň v případě, aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor. Příslušník obecní policie taktéž nemá zmocnění k použití zbraně v rámci zadržení dopravního prostředku, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, nezastaví. Zákon příslušníka obecní policie ani výslovně neoprávňuje k použití zbraně ke zneškodnění zvířete, ohrožujícího život nebo zdraví osoby, což by se ale v určitých případech, dalo podřadit pod krajní nouzi. Zákon zmocňuje pouze příslušníka policie ČR, ale nikoliv příslušníka obecní policie k tomu, aby použil zbraň, jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou zbraní, nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní, nebo jiné osoby.

4.4 Kvalitativní výzkum

Policista, který již není aktivní ani v městské policii, ani ve státních složkách, zdůraznil v rozhovoru potřebu vylepšení výcviku střelby pro příslušníky obou policejních jednotek. Sám potvrdil, že úroveň střeleckého výcviku je nedostatečná, což může ovlivnit schopnost efektivně používat zbraň v případě potřeby. I když sám zbraň jako příslušník státní policie použil, jako městský policista ne. Vyjádřil názor, že by obě jednotky měly mít stejnou možnost používat zbraň, avšak zdůraznil, že by měl být posílený důraz na kvalitní výcvik a více střeleckých hodin. Ostatně, z důvodu ochrany anonymity, odmítl uvést své jméno či přesné pracoviště.

Petr Stříž, zaměstnanec Speciální pořádkové jednotky (SPJ) ve Frýdku-Místku, poskytl zajímavý pohled na problematiku používání služební zbraně v rámci rozhovoru provedeného v kontextu výzkumu. V průběhu rozhovoru se dotkl svého střeleckého výcviku, který zpočátku hodnotil jako nedostatečný. Během pětidenního kurzu střelby, který absolvoval, měl možnost vystřílet pouhých 150 nábojů, což podle něj není dostatečné pro bezpečné používání služební zbraně. Avšak, nyní, když se nachází na Základní odborné přípravě (ZOP) v Holešově, má pravidelně možnost trénovat střelbu, což považuje za potřebné a přínosné.

Dále se v rozhovoru vyjádřil ke vztahu pravomocí městské policie v použití služební zbraně. Petr zdůraznil, že i přesto, že hlavním úkolem městské policie je vydávání pokut za dopravní přestupky, měli by městští policisté mít stejné pravomoci v používání zbraně jako státní policisté. Argumentuje, že přítomnost zbraně by mohla pomoci získat respekt ze strany veřejnosti. Bez zbraně by měli méně úcty a bylo by k nim více neúcty ze strany občanů. Tento názor je podpořen jeho praktickými zkušenostmi a pozorováním veřejného vnímání městské policie.

Kateřina Schebestíková, příslušnice obvodního oddělení městské policie Moravská Ostrava a Přívoz, sdílela své pohledy na použití zbraně v praxi. S pětiletou zkušeností v městské policii, je její názor cenným zdrojem informací.

Schebestíková zdůrazňuje důležitost střeleckého výcviku, který je nedílnou součástí přípravy policistů na možné situace vyžadující použití zbraně. Podle ní je střelba prováděna pravidelně, nejméně třikrát až čtyřikrát ročně, s vysokou mírou úspěšnosti.

Vzhledem k povaze práce městské policie Schebestíková reflektuje omezené pravomoce této složky. Často se setkává s situacemi, kdy je městská policie odkázána na asistenci státní policie, což může zpomalit reakční časy v naléhavých situacích.

Použití zbraně městskou policií je podle ní spíše výjimečné. Mnozí příslušníci se za celou kariéru nikdy nesečkali s nutností zbraně v zákroku. To může naznačovat relativní klidnou situaci, avšak Schebestíková zdůrazňuje důležitost připravenosti a vybavenosti policistů pro případné nebezpečné situace.

Schebestíková se rovněž vyjádřila k rovnosti pravomocí s kolegy ze státní policie. S ohledem na podobnost práce a konfrontaci s agresivními jedinci navrhuje, aby městští policisté měli stejné možnosti při použití zbraně. Toto stanovisko zdůrazňuje potřebu zvážit rovnost pravomocí a přípravy mezi různými složkami policie.

Jan Luboš Váňa, nedávno přijatý příslušník Městské policie Ostrava, sdílel své dojmy ze začátku své kariéry. Pracovní cesta začala podáním přihlášky do výběrového řízení, a poté následovaly fyzické a psychologické testy, až se dostal k samotnému rekvalifikačnímu kurzu, který úspěšně absolvoval.

Svůj výcvik ve střelbě hodnotí s určitým překvapením pozitivně. Popisuje možnost seznámení se s různými typy zbraní jako výhodu, přičemž vyjádřil obdiv k zkušeným instruktorům, kteří se věnují této činnosti s velkým nasazením. Nicméně, střelecký trénink je podle něj poddimenzován, protože se koná pouze třikrát do roka, což považuje za nedostatečné.

Emoce se u Jana Váni probudily při diskusi o pravomocích použití zbraně. Vyjadřuje zklamání nad tím, jak jsou tyto pravomoci omezené a neadekvátní. Má pocit, že městská policie nedostává potřebnou podporu ve výkonu svých povinností, a že pravidla jsou v této oblasti příliš restriktivní.

Za zmínku stojí jeho srovnání s pravomocemi státní policie, kde Jan Váňa vidí jasný rozdíl. Cítí, že městští policisté mají méně volnosti při použití zbraně a jsou pod větším tlakem ohledně svých rozhodnutí. Tento nesoulad mezi pravomocemi obou složek policie je podle něj problematický a měl by být vyřešen.

Celkově Jan Váňa věří, že by městští policisté měli mít stejné možnosti při použití zbraně jako jejich kolegové ze státní policie, aby mohli účinně plnit své povinnosti a chránit občany bez nadměrných administrativních bariér.

Nikoleta Červená pracuje jako strážnice městské policie u Městské policie Kladno. V této funkci působí již čtyři roky, což jí poskytlo dostatek zkušeností a povědomí o práci městské policie.

Když hovoří o střeleckém výcviku, zdůrazňuje, že Městská policie Kladno se zaměřuje na důkladnou přípravu svých členů. Každý měsíc se účastní výcviků, které zahrnují nejen střelbu, ale i další aspekty jako fyzická kondice a taktika boje. To svědčí o důležitosti, kterou městská policie přikládá tomu, aby její členové byli dobře připraveni na různé situace.

Pokud jde o pravomoci v použití zbraně, Nikoleta Červená upozorňuje na tři možnosti, které městská policie má: krajní nouze, nutná obrana a zadržení zvláště nebezpečného pachatele. Myslí si, že tyto pravomoci jsou dostatečné, pokud je strážník schopen situaci správně vyhodnotit a jednat podle toho. Důležité je, aby každý strážník byl odpovědný a uvědomoval si důsledky svých akcí.

Pokud jde o srovnání pravomocí městských policistů a státních policistů, Nikoleta Červená si myslí, že rozsah oprávnění je velmi rozdílný. I když by ocenila rozšíření oprávnění pro městskou policii, nemyslí si, že by to mělo být zaměřeno na rozšíření možností v použití zbraně. Místo toho by uvítala rozšíření oprávnění například pro vstup do obydlí, což by mohlo zlepšit schopnost městské policie řešit různé situace efektivněji

4.4.1 Shrnutí

Z provedeného šetření s příslušníky různých policejních složek, jsem vyvodil následující závěry. Přestože, že se jednotlivé zkušenosti a názory lišily, společně bylo poukazováno na několik klíčových bodů, které se mi zdají být zásadní.

Střelecký výcvik je nedílnou součástí přípravy policisty na možné situace, které vyžadují použití služební zbraně a jeho kvalita má přímý dopad na schopnost policistů efektivně zasahovat. Z šetření se může jevit, že aktuální úroveň výcviku nemusí být vždy adekvátní, což je situace, kterou nepovažuji za šťastnou. Především počet střeleckých hodin a frekvence tréninků by měly jednoznačně odrážet skutečné potřeby a rizika spojená s policejní prací.

Pravomoci v používání zbraně mezi městskou a státní policií jsou často předmětem debat. Z rozhovorů vyplynulo, že městští policisté jednoznačně vnímají omezení v pravomocích, což může komplikovat jejich práci a snižovat efektivitu zásahu. Sám se přikláním k názoru, že rovnost v pravomocích a možnostech použití zbraně by měla být zvážena tak, aby byla zajištěna maximální ochrana a bezpečnost všech zúčastněných stran. Důležité je dále podotknout, že veřejné vnímání městské policie a respekt k této složce hrají významnou roli v každodenní práci policistů. Rozšíření pravomocí, současně s rozšířením výcviku, může mít výrazně pozitivní dopad na vnímání autority městské policie veřejností, a tím i na celkovou efektivitu její práce.

Na základě těchto zjištění jsem přesvědčen, že je nezbytné provést revizi střeleckého výcviku a pravomocí v používání zbraně pro obě policejní složky. Je třeba zajistit, aby výcvik byl co nejvíce přizpůsoben reálným potřebám a situacím, s kterými se policisté setkávají. Rovněž považuji za důležité zvážit sjednocení pravomocí v používání zbraně mezi městskou a státní policií, aby byla zajištěna soudržnost a efektivita při zásazích.

4.5 Rozbor vybrané judikatury

4.5.1 6Tdo798/2006

Toto soudní rozhodnutí jsem si vybral, díky jeho bezprostředního zaměření na použití služební zbraně příslušníkem obecní policie a jeho přínosu k vymezení pojmu „nebezpečný pachatel“. Přestože se jedná o judikát, který se datuje ke staršímu datu, jeho relevanci pro mou diplomovou práci to nezpochybňuje. Poskytuje cenný vhled do problematiky a vyzdvihuje oblasti, kde může docházet k nejistotě a nejasnostem mezi příslušníky obecní a státní policie. Významný je pro ukázkou toho, jak interpretace klíčových právních pojmů může ovlivnit rozhodovací procesy policistů při použití zbraně a zdůrazňuje potřebu jasného a přesného vymezení, aby se předešlo potencionálním chybám v praxi a zlepšila se právní jistota pro všechny zúčastněné strany.

Judikát vymezuje nebezpečného pachatele v kontextu použití zbraně strážníkem městské policie. NS připouští, že zákon o obecní policii výslovně neuvádí, kdo je přesně „nebezpečným pachatelem“ a připouští, že je tento pojem je neurčitý a připouští různé interpretace. Ve svém rozhodnutí sám uvádí, kdo by mohl být považován za nebezpečného pachatele, ačkoliv tyto příklady nejsou uvedeny v zákoně o obecní policii. Mezi tyto příklady patří např. zvláště nebezpečný recidivista podle §41 odst. 1 TZ, pachatel závažného úmyslného trestného činu, který byl při jeho spáchání přistižen, pachatel úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen, vězeň na útěku a osoba, která byla Policií ČR za nebezpečného pachatele výslovně označena.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí také naznačil, že v určitém případě by mohl být jako nebezpečný pachatel označen také podnapilý i opilý řidič, který se pohybuje vysokou rychlostí v hustě zabydlené oblasti a bezprostředně ohrožuje životy a zdraví ostatních osob. Toto vymezení vychází z praktické potřeby zajistit ochranu veřejnosti a umožnit strážníkům městské policie efektivně zasahovat.

4.5.2 8Tdo353/2010

Tento judikát se rovněž také zabývá pojmem „nebezpečný pachatel“. Soud zmiňuje, že pojem „nebezpečný pachatel“ nemá přesnou definici v zákoně, proto výklad tohoto pojmu vychází z právní teorie a judikatury.

Toto soudní rozhodnutí se zabývá případem, kdy příslušník obecní policie použil služební zbraň při pronásledování osoby, která byla na útěku a byl na ni vydán příkaz k dodání do výkonu trestu. Při použití zbraně příslušníkem obecní policie došlo k varovným výstřelům do vzduchu, přičemž jeden z nábojů zasáhl utíkajícího do pravé hýždě a způsobil mu zranění. Soud prvního i druhého stupně došly k závěru, že strážník porušil zákon týkající se použití donucovacích prostředků a služební zbraně, jelikož osoba nebyla vyhodnocena jako nebezpečný pachatel ve smyslu daného ustanovení.

Obviněný se proti rozhodnutí odvolacího soudu ohradil tím, že jeho jednání nebylo protizákonné, jelikož se domníval, že osoba je ozbrojena a představuje bezprostřední ohrožení. Poukázal také na to, že vymezení pojmu „nebezpečný pachatel“ je nedostatečné.

Nejvyšší soud konstatoval, že obviněný neprokázal, že se opravdu jednalo o nebezpečného pachatele ve smyslu zákona o obecní policii. Nejvyšší soud řekl, že použití zbraně by mělo být krajním řešením a mělo by být prováděno v souladu s platnými předpisy.

Soud dospěl k názoru, že příslušník obecní policie nesprávně posoudil utíkajícího jako nebezpečného pachatele. Osoba sice měla historii majetkové trestné činnosti, ale nebyla známá pro násilné chování nebo označena za nebezpečného pachatele. Dále nejvyšší soud zmínil, že policista použil nepřiměřeně donucovací prostředek, jelikož vystřelil celkem sedm varovných výstřelů do vzduchu, což soud shledal jako nepřiměřené a neodpovídající použití varovného výstřelu jako donucovacího prostředku ve smyslu zákona o obecní policii. Soud zmínil že varovný výstřel by měl být krajním řešením a měl by být použit pouze v nezbytném rozsahu. Strážník také v rozporu s §18 odst. 5 zákona o obecní policii porušil zásadu opatrnosti, když nesplnil požadavky na nutnou opatrnost, která se vyžaduje k tomu, aby nedošlo k ohrožení života nebo zdraví osob při použití donucovacích prostředků a služební zbraně.

Díky nedodržení těchto aspektů, bylo rozhodnuto, že postup příslušníka obecní policie nebyl v souladu se zákonem a nebyl ospravedlnitelný jako řádný zásah proti nebezpečnému pachteli.

4.5.3 8Tdo1623/2011

Obviněný policista se v této kauze nacházel na odstavném parkovišti u silnice blízko restaurace, kde vykonával hlídkovou službu ve svém služebním voze. Obviněný vystoupil ze svého vozu s úmyslem navázat komunikaci s poškozeným který byl řidičem osobního vozu. Poškozený, který byl řidičem osobního vozu taktéž vystoupil z auta, ale v momentě, kdy zjistil, že obviněný není osoba, kterou očekával, se pokusil rychle nastoupit zpět do svého vozidla a odjet a z místa. Obviněný se bez ohledu na život a zdraví řidiče pokusil vozidlo zastavit použitím služební zbraně pistole ČZ 75 D Compact, výr. č. N 2784, kterou vytáhnul z pouzdra, aniž by přitom použil varovný výstřel, nebo použil jiný donucovací prostředek a vypálil 3 střely směrem k vozidlu BMW. Střelba byla směřována postupně na okno levých předních dveří, levé zadní dveře a levou část zadního okna. Posledním výstřelem byl poškozený zasažen do levé strany zad v oblasti lopatky, čímž mu bylo způsobeno střelné poranění. Obviněný byl uznán vinným za pokus o trestný čin ublížení na zdraví. Soudy nižších instancí shledaly, že obviněný jednal nezákonně, protože použití zbraně nebylo oprávněné. Tuto skutečnost potvrdil i nejvyšší soud.

Nejvyšší soud důkladně zkoumal, zda byly v momentě použití zbraně policistou splněny zákonné podmínky dle §56 zákona o Policii ČR. Tento paragraf, jak již bylo v předchozích částech diplomové práce uvedeno, vymezuje konkrétní situace, kdy je policista oprávněn použít zbraň, jako je například nutná obrana, krajní nouze atd., soud dospěl k závěru, že v daném případě, nebyly podmínky naplněny, jelikož postup neodpovídal ani jedné ze zmíněných situací. Klíčovým argumentem soudu bylo, že řidič vozidla BMW, nebyl v momentě konfliktu považován za nebezpečného pachatele. Jak již bylo uvedeno výše, definice nebezpečného pachatele je v judikatuře i v odborné literatuře interpretováno poměrně přísně a soud shledal, že jednání P.M. neodpovídalo charakteristikám, které by jej kvalifikovaly jako nebezpečného pachatele. To vylučuje použití zbraně v souladu s podmínkami uvedenými v zákoně.

Soud rovněž uvedl, že obviněný policista před použitím zbraně nevyužil jiné donucovací prostředky, které by situaci mohly vyřešit bez nutnosti použití zbraně. Dle zákona by měl být výstřel posledním možným řešením, když selhaly všechny ostatní možnosti, včetně varovného výstřelu nebo verbálního varování. Soud dále poukázal na to, že zbraň byla použita z bezprostřední blízkosti do kabiny vozidla, což představovalo významné ohrožení řidiče, což je v rozporu s nutnou opatrností, kterou musí policista při použití zbraně dodržet. Zásah do kabiny vozidla s ohledem na vážné následky představoval značné riziko, kterému se mělo být za každou cenu vyhnuto.

4.5.4 Shrnutí judikatury

Ve své analýze judikatury jsem se věnoval institutu nebezpečného pachatele, který se ukázal být jako jeden z klíčových prvků v rozhodování o oprávněném použití zbraně příslušníky policie. Toto téma je často předmětem rozprav, jelikož interpretace tohoto pojmu může značně ovlivnit rozhodovací procesy policistů v terénu.

Zkoumané soudní rozhodnutí poukazuje na to, jak rozdílně mohou být určité situace vnímány jak ze strany policistů, tak ze strany soudů. Důraz je kladen na to, že definice nebezpečného pachatele není vždy jasná a jednoznačná, což může vést k nejistotě a potencionálním chybám v rozhodování policistů při použití zbraně. Tato nejednoznačnost je problematická v situacích, kdy policista musí jednat rychle a okamžitě a nemá dostatek času na rozsáhlou analýzu dané situace.

Z přezkoumaných soudních rozhodnutí je patrné, že nejistota a variabilita v interpretaci pojmu nebezpečný pachatel může vést k subjektivnímu hodnocení situace ze strany policistů. Tato subjektivita může být problematická v napjatých a rychle se vyvíjejících situacích, kde je třeba okamžitě jednat. To zvyšuje riziko, že i dobře míněný zásah může být následně posouzen jako neoprávněný.

Další důležitý aspekt, které tyto rozhodnutí zdůrazňují, je nutnost přiměřenosti a nezbytnosti použití zbraně. Situace poukazuje na to, že policista by měl vždy zvážit všechny alternativní možnosti a použití zbraně by měla být opravdu posledním řešením. To vyžaduje nejen znalosti právních předpisů, ale i vysokou míru profesionálního úsudku a schopnosti rychle hodnotit rizika.

Z těchto rozborů vyplývá, že je nezbytné pro policisty nejen jasně chápat, kdo může být označen jako nebezpečný pachatel, ale také dobře rozumět zásadám přiměřenosti a nutnosti zásahu. To znamená, že vzdělávání a trénink policistů by měl zvýšit důraz na rozvoj schopnosti rychle jednat a správně vyhodnocovat složité situace, aby bylo možné předejít chybám, které by mohly mít vážné následky. Toto otevírá prostor pro diskusi o tom, jak by mohly být stávající právní normy vylepšeny, tak, aby reflektovaly realitu policejní práce a zároveň ochraňovaly práva občanů.

5. Závěr

V závěru této diplomové práce se pokusím shrnout klíčové poznatky, které odpovídají na výzkumnou otázku a objasňují důležitost tématu. Cílem této práce bylo posoudit, zda současná právní úprava adekvátně reflektuje potřebu a realitu policejní práce, a to zejména v kontextu donucovacích prostředků a použití služební zbraně.

V teoretické části jsem první upravil právní zakotvení Policie ČR, charakterizoval jsem Policii ČR a podrobně rozebral služební poměr policistů ČR. To samé jsem udělal i u obecní policie, kde jsem uvedl její právní zakotvení, charakteristiku její práce a rozebral pracovníprávní poměr strážníka obecní policie. Poté jsem se přesunul k samotným právům a povinnostem příslušníků Policie ČR a příslušníků obecní policie. Důraz byl kladen především na rozdíly mezi Policií ČR a obecní policií, jejichž pravomoci a povinnosti jsou často předmětem široké diskuse.

Z teoretické části vyplynulo, že legislativa poskytuje jasný rámec pro použití služební zbraně, ale zároveň poukazuje na určité nedostatky a nejasnosti, například ve vymezení pojmu „nejasný pachatel“ což může vést k nejistotě jednotlivých příslušníků

V analytické části byly tyto teoretické koncepty aplikovány na konkrétní případy a rozhovory s příslušníky obecní policie i s příslušníky Policie ČR, což umožnilo lépe pochopit praktické dopady současných předpisů a výcvikových metod.

Lze konstatovat, že v současném systému existují oblasti, které vyžadují zlepšení. To zahrnuje zejména legislativní úpravu a jiný přístup k výcviku. Výsledky, které plynou z rozhovorů, poukazují na nedostatečnou průpravu a střelecký výcvik policistů. Hlavní problém spočívá v tom, že stávající systém výcviku neposkytuje dostatečnou praxi a reálné scénáře, které by policisty připravily na kritické situace vyžadující použití zbraně. Tento nedostatek může vést k váhavosti a nejistotě v momentě, kdy je nutné jednat rychle a rozhodně, což může mít vážné důsledky pro bezpečnost příslušníka obecní policie a příslušníků Policie ČR i veřejnosti. Výsledky tedy naznačují potřebu komplexnějšího a realističtějšího přístupu k výcviku, které lépe simuluje skutečné situace, s kterými se policisté mohou setkat.

Dále z mého výzkumu vyplynulo, že rozdíly mezi Policií ČR a obecní policií vytvářejí diskrepanci v povědomí veřejnosti a respektu k oběma složkám. Tento rozdíl může snižovat efektivitu obecní policie. Pokud veřejnost vnímá obecní policii jako méně kompetentní může to mít velký význam na její schopnost udržet pořádek. Toto může vést k situaci, kdy občané

neberou výzvy obecní policie vážně, což snižuje její schopnost zasáhnout od drobných přestupků až po vážnější incidenty. V momentě, kdy veřejnost přestane důvěřovat městské policii, může to dle mého názoru vést k odporu proti jejich zásahům, a to také v situacích, kdy bude zásah městské policie plně v souladu se zákonem.

Legislativní úprava pravomocí je jednoznačně klíčovou věcí, jak efektivně mohou dané složky v demokratické zemi fungovat. Z teoretické část jasně vyplývá výrazný rozdíl v pravomocích mezi Policií ČR a obecní policií, což vede k situacím, že obecní policie stojí před výzvami, kterým není schopna adekvátně čelit. Tato omezení jednoznačně komplikuje činnost městské policie a ovlivňuje její efektivitu a vnímání veřejností. Je proto dle mého názoru nezbytné zvážit úpravu stávající legislativy, a to konkrétně posílit pravomoci obecní policie tak, aby byly ve větší míře srovnatelné s pravomocemi Policie ČR. Tím by se jednoznačně flexibilita a reaktivita obecní policie v běžných, ale i kritických situacích. Toto sjednocení pravomocí by mělo zahrnovat především rozšíření pravomocí v oblastech, kde je městská policie v současné době nejvíce omezena a to např. v rozšíření možnosti vstupu do obydlí, nebo v pravomocích souvisejících s pronásledováním pachatelů. Zároveň je klíčové zajistit, že obecní policie bude mít dostatečné zdroje a školení pro efektivní využívání nově přidělených pravomocí. Cílem je dosáhnout stavu, kdy obecní policie bude vnímána jako plnohodnotný partner k zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti, ale i jako autoritativní a respektovaná složka s jasnými a srozumitelnými pravomocemi.

Seznam použitých zdrojů

1) Literatura

- BÍLEK, M. a kol. Zákon o Policii České republiky: Komentář. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz
- MATES, Pavel a kol. Policejní právo. Právní předpisy s komentářem. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, s. 368
- VYSOKAJOVÁ, Margerita a kol. Zákoník práce. Komentář. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 792
- MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František. Veřejné sbory. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 384
- ŠEBESTA, P. Zákon o obecní policii: Komentář. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-6]. Dostupné z: www.aspi.cz
- ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. Zákon o policii s komentářem. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 397
- ŠTEINBACH, M. a kol. Zákon o Policii České republiky: Komentář. [online]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. Správní právo: Zvláštní část - (vybrané kapitoly). 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 494
- TOMEK, Petr, NOVÝ, Karel. Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 408
- TOMEK, Petr a FIALA, Zdeněk. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2019, s. 672
- VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 488

2) Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, §1
- Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

3) Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 8. 1998, sp. zn. IV. ÚS 305/97.

Nález Ústavního soudu ze dne 29. 8. 2005, sp. zn. IV. ÚS 144/05.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16. 8. 1971, č.j. 3 Tz 54/71.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1998, č.j. 1 Tzn 25/97.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2003, č.j. 6 As 29/2003 – 97.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2006, č.j. 8 Tdo 1334/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2006, č.j. 6 Tdo 798/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2010, č.j. 8 Tdo 353/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2012, č.j. 8 Tdo 1623/2011.

Shrnutí

V této práci jsem se zaměřil na komparaci pravomocí obecní a státní policie. Především jsem se zaměřil na pravomoc použití zbraně. Detailně jsem rozebral právní úpravu, kterou jsem doplnil poznatky z judikatury. Značnou část této práce jsem prováděl v terénu, kdy jsem diskutoval s příslušníky obecní a státní policie a sepisoval jejich názory a poznatky z praxe.

Cílem této práce bylo porovnat pravomoci příslušníku obecní policie a státní policie, a především použití zbraně těmito příslušníky. Cílem bylo také zjistit, zda příslušníci obecní policie nejsou limitováni zákonnou úpravou oproti státním policistům a zdali tato limitace může mít negativní následky pro ochranu veřejného pořádku.

Abstract

In this work, I focused on comparing the powers of municipal and state police, particularly their authority to use firearms. I thoroughly analyzed the legal regulations and supplemented them with insights from case law. A significant portion of this research was conducted in the field, where I engaged in discussions with members of both the municipal and state police, documenting their opinions and practical experiences.

The goal of this thesis was to compare the powers granted to members of the municipal police with those of the state police, especially regarding the use of firearms. Another objective was to determine whether municipal police officers are limited by legal regulations compared to state police officers, and whether this limitation could negatively impact public order protection.

Seznam klíčových slov

Diplomová práce, Univerzita Palackého, Právnická fakulta, služební zbraň, komparace, Policie České republiky, donucovací prostředky, policista, strážník, veřejný pořádek, ozbrojené složky, ochrana

List of key words

Diploma thesis, Palacky University, Faculty of Law, service weapon, comparison, Police of the Czech Republic, enforcement tools, policeman, municipal officer, public order, armed forces, protection